

A Kennedy-díj odaítélése Czeizel Endrének

NŐGYÓGYÁSZATI ONKOLÓGIA SZERKESZTŐSÉG

Budapest

BEVEZETÉS Az újszülöttek mintegy 4%-ában fordul elő súlyosabb fejlődési rendellenesség, és ilyen esetekben a teljes gyógyulás ritkán érhető el. A születést követően a rendellenességek gyakran okoznak halálozást (a csecsemők közel egynegyedét emiatt veszítjük el), de az életben maradtak jelentős részének az életét is beárnyékolják. A fejlődési rendellenességek esetében ezért csak a megelőzés tekinthető a legjobb megoldásnak. Az utóbbi időben egyre gyakrabban ismerik fel e rendellenességeket a méhen belüli élet folyamán, aminek csaknem mindig a terhesség megszakítása lesz a következménye. Az eutanáziának ez a sajátos formája azonban sokak számára nem elfogadható, és mindenképpen csak átmeneti, szükséges rossznak tekinthető. Emiatt keresni kell a fejlődési rendellenességek elsődleges megelőzésének a lehetőségét, vagyis kóroki kizárását és/vagy megszüntetését. A magzatvédő-vitamin példája igazolja, hogy erre van esély, és ezért mindenképpen a magzatok súlyos rendellenességektől történő megóvása jelenti a humánus megoldást születésük megakadályozása helyett.

A MAGZATVÉDŐ-VITAMIN A magzatvédő-vitamin gondolata Smithells angol gyermekgyógyász professzorban fogalmazódott meg, és ennek igazolása két vizsgálatnak köszönhető. Egyrészt a világon elsőként hazánkban létrehozott Optimális Családtervezési Szolgáltatás lehetőséget kínált a magzatvédő-vitamin hatásának ellenőrzésére a központi idegrendszer leggyakoribb és legsúlyosabb fejlődési rendellenességeinek (az ún. nyitott gerincnek és agy-koponyahiánynak) a kivédésében. Czeizel Endrének sikerült igazolnia, hogy a magzatvédő-vitamin e rendellenességek első jelentkezését 90%-os biztonsággal védi ki. Váratlan eredménye volt a magyar vizsgálatnak a vese-, a szív- és a végtag-rendellenességek kivédhetőségének igazolása a magzatvédő-vitaminnal. Így a súlyos fejlődési rendellenességek csaknem fele megelőzhető lenne ezzel az új módszerrel. Másrészt a Wald professzor (Egyesült Királyság) irányításával szervezett nemzetközi vizsgálat

(ahol a résztvevők csaknem fele magyar volt) igazolta a folsav hatékonyságát a központi idegrendszer említett rendellenességei ismételt előfordulásának a kivédésében. A magzatvédő-vitamin (amelyben kulcsfontosságú a B₁₁-vitamin természetes formája: a folát és a mesterségesen előállított folsav, valamint a B₆- és a B₁₂-vitaminok) azonban csak akkor képes hatását kifejteni, ha már a fogamzás előtt elkezdik szedni, és a várandósság első három hónapjában is kiegészítik ezzel a táplálkozást. Magyarországon az Optimális Családtervezési Szolgáltatás megfelelő segítséget nyújt a gyermekük egészségéért tenni akaró pároknak, éppen ezért vették be ezt az új egészségügyi szolgáltatást a magyar tapasztalatok alapján az Egyesült Államokban, Kanadában, Hollandiában és más országokban. Sajnos azonban sokan még mindig nem tervezik meg terhességüket, és ezért nem kezdhetik el a magzatvédő-vitamin szedését a megfelelő időben. Az Egyesült Államokban kötelezővé tették a liszt folsavval történő dúsítását, és 1998. augusztus 20-án hazánkban is bevezették a folsavval, B₆- és B₁₂-vitaminnal dúsított ún. Táltos kenyeret. A legújabb kutatások szerint az említett fejlődési rendellenességek nem elsősorban a táplálék hiányosságainak a rovasára írhatók, hanem az emberek mintegy 35%-ában előforduló különleges génhibákra vezethetők vissza. Ráadásul e génhibáknak jelentős a szerepe a korai érrelmeszesedés (így a szívinfarktus) és a rák létrejöttében is.

A KENNEDY-DÍJ A Kennedy-díjat ma már öt évenként adományozzák azoknak a tudósoknak, akik a legtöbbet tették a gyermekek egészségéért, a testi és értelmi fogyatékosok megelőzéséért.

TÖRTÉNETI ELŐZMÉNY Az Egyesült Államok történetében nagy szerepet játszó Kennedy-család tulajdonképpen idősebb Joseph Kennedy és Rose Fitzgerald gyermekei révén vált világhírűvé. Kilenc gyermekük született. Az első, Joseph, 1944-ben hősi halált halt. A másodikból, Johnból lett az Egyesült Államok tragikus sorsú elnöke. A harmadik Rosemary, ő értelmi fogyatékosnak született. A negyedik, Kathleen 1948-ban meghalt. Az ötödik Patricia, míg a hatodik Robert, akit 1968-ban az elnökválasztási kampány során öltek meg. A hetedik Jean, a nyolcadik Edward, az ismert szenátor és a legkisebb a kilencedik, ifjabb Joseph. Rosemary betegsége miatt a család tisztában volt az értelmi és más fogyatékosok szomorú sorsával, ezért jelentős összeget áldoztak emberhez méltó életük biztosítására,

Levelezési cím:

Nőgyógyászati Onkológia Szerkesztőség
Primed-X Kft.
1301 Budapest, Postafiók 46.
Távbeszélő (36 1) 429 0317
Távmásoló (36 1) 429 0318
E-mail mail@primed-x.hu

1. táblázat A Kennedy-díjjal eddig kitüntetettek

Év	A díjazott személye	Tevékenysége
1962	<i>Murray L. Barr</i> (Kanada)	az ún. nemi kromatin felismerése
1962	<i>Jarome Lejeune</i> (Franciaország)	a Down kór kromoszóma-eltávolításának felfedezése
1962	<i>Joe Kin Tjio</i> (Indonézia – USA)	az emberi kromoszómaszám megállapítása
1964	<i>Lionel S. Penrose</i> (Anglia)	a Down kór anyai életkor függésének felismerése
1966	<i>A. S. Wiener</i> (USA)	az Rh vércsoport összeférhetlenség tisztázása
1968	<i>Jack Tizard</i> (Anglia)	az értelmi fogyatékosok korszerű orvosi ellátása
1971	<i>Teréz anya</i> (India)	Nobel békedíjas (ezt követően 15 évig nem adták ki a díjat)
1986	<i>Robert Guthrie</i> (USA)	az újszülöttkori PKU (értelmi fogyatékoság) szűrés módszertanának kidolgozása
1990	<i>Edward Zigler</i> (USA)	az értelmi fogyatékoság kóroki kutatása
1995	<i>Susan Brody Hazasi</i> (USA)	az értelmi fogyatékosok összehangolt oktatási módszerének elterjesztése
2000	<i>Czeizel Endre</i> (Magyarország)	a magzatvédő-vitamin fejlődési rendellenességet kivédő hatásának igazolása

továbbá az egyetlen eszményi megoldásra: betegségük megelőzésének elősegítésére. Egyfelől több országban (így az Egyesült Államokban, Angliában, Dániában) létrehozták az úgynevezett Kennedy Intézeteket az értelmi fogyatékosok korszerű gondozásának és kóreredetük kutatásának, illetve megelőzésüknek a segítésére. Másfelől ifjabb Joseph Kennedy

felfedezésének nagy közegészségügyi jelentőségén túl a magzatvédő-vitamin jó példa arra is, hogy a világ szakemberei az élet pártján állnak, és ezért mindent megtesznek annak érdekében, hogy ne kényszerüljenek a sérült magzatok elpusztítására a terhesség alatt, hanem a kórokok semlegesítésével biztosíthatják egészségés fogantatásukat és megszületésüket.

létrehozta azt az alapítványt, amelynek kamataiból kezdetben 2, majd 3, újabban 5 évenként kerül odaítélésre az elismerő díj (1. táblázat).

CZEIZEL ENDRÉ KITÜNTETÉSE A magzatvédő-vitamin fejlődési rendellenességet kivédő hatásának igazolását az elmúlt évek egyik legfontosabb gyakorlati hasznú felfedezésének tartják. A Kennedy-díjat 2000. augusztus 2-án az Egyesült Államokban, ünnepélyes keretek között adták át Czeizel Endre professzornak. Fel-